

PROGRAMMA CURSUS 'Literatuur en cultuur in het taalonderwijs'

ORGANISATIE

Op verzoek van de Nederlandse Taalunie organiseert het Steunpunt Nederlands als vreemde taal van 31 augustus tot en met 4 september 2009 een cursus voor docenten Nederlands als vreemde taal met als onderwerp 'Literatuur en cultuur in het taalonderwijs'.

Adres: Universiteit van Amsterdam
Faculteit der Geesteswetenschappen
Spuistraat 210
1012 VT Amsterdam
Tel: +31 20 5253152
Fax: +31 20 525 3052

Cursusleiding: Alice van Kalsbeek
E-mail: A.A.M.vanKalsbeek@uva.nl
Tel: +31 6 13048984

CERTIFICAAT

Deelnemers die de hele cursus hebben gevolgd, ontvangen van de Nederlandse Taalunie een bewijs van deelname.

LOCATIE

Universiteit van Amsterdam

Workshops maandag tot en met donderdag:

Vondelzaal
Universiteitsbibliotheek
Singel 425
Amsterdam

Workshops vrijdag:

Faculteitskamer FGw
Spuistraat 210, kamer 1.11
1012 VT Amsterdam

Maaltijden maandag tot en met vrijdag:

Binnengasthuisterrein, Restaurant Atrium (begane grond)
Oudezijds Achterburgwal 237
1012 DL Amsterdam

INHOUD

In deze cursus komen twee thema's aan bod: literatuur en cultuur. Hierbij staat de vraag centraal hoe literatuur en cultuur geïntegreerd kunnen worden in het taalonderwijs. We richten onze aandacht op de didactiek van het literatuuronderwijs en op de integratie van literatuur in het taalonderwijs. Uiteraard komen hierbij verschillende literaire genres aan de

orde, niet alleen proza en poëzie, maar ook kinderboeken, luisterboeken, boekverfilmingen, stripverhalen en liedjes.

Daarnaast zullen we ons bezighouden met de vraag hoe cultuur in het taalonderwijs geïntegreerd kan worden. Zowel de Nederlandse als de Vlaamse cultuur komen hierbij aan de orde. Enerzijds zullen we ons bezighouden met interculturele competenties en anderzijds met cultuur met een grote C. Een museumbezoek is een onderdeel van het programma.

Maandag 31 augustus 2009,

10.00 – 10.15 u: **Opening** (M. le Clercq, Nederlandse Taalunie)

10.15 – 10.45 u: **Kennismaking en inleiding**
(Alice van Kalsbeek, Universiteit van Amsterdam)

Na opening, kennismaking en welkom volgt een korte toelichting op het thema van de cursus. De docenten formuleren wat hun verwachtingen van de cursus zijn: wat hopen ze te leren; welke competenties hopen ze te verbeteren?

Aan het eind van de cursus zal geëvalueerd worden in hoeverre de cursus aan de verwachtingen heeft voldaan en op welke punten de competenties van de docenten verbeterd zijn.

10.45 – 11.15 u: **'Rondje Nederland'**
(Alice van Kalsbeek, Universiteit van Amsterdam)

In deze workshop zullen we de relatie tussen cultuur en taal aan de orde stellen. Ook zullen we bespreken welke eisen er gesteld worden aan de culturele en talige competenties van onze studenten volgens het *Common European Framework of Reference* (CEF).

Vervolgens gaan we aan de slag met allerlei materiaal dat recent op de markt is verschenen en waarin bij uitstek de Nederlandse cultuur aan de orde komt: inburgeringsmateriaal. Hoe zit het met de relatie tussen cultuur en taal in dit materiaal? Voldoet dit materiaal aan één van de niveaubeschrijvingen van het CEF? Op welke manier maken inburgeraars kennis met de Nederlandse cultuur? Wat worden ze geacht van die cultuur te weten? En is het materiaal gericht op kennis of op vaardigheden? En: hoe ingeburgerd bent u /zijn wij zelf?

11.15 – 11.45 u: pauze

11.45 – 13.00 u: Vervolg **'Rondje Nederland'**

13.00 – 14.00 u: lunchpauze

14.00 – 15.15 u: **Literatuur en woordenschat**
(Olf Praamstra, Universiteit Leiden)

Voor een goed tekstbegrip zijn zowel woordenschat als een goede beheersing van leesstrategieën van groot belang. Er is geen betere methode om dat te ontwikkelen dan door (begeleid) lezen.

Tegelijkertijd biedt het lezen van teksten de mogelijkheid om studenten NT2 in aanraking te brengen met de Nederlandse literatuur, en – dit in verband met de ontwikkeling van leesstrategieën – de analyse en interpretatie van literaire teksten.

Aan de hand van korte verhalen van moderne Nederlandse auteurs wordt de verteltechniek in literaire teksten behandeld. Daarbij komen vragen aan de orde als: wat is het effect van het gekozen perspectief, hoe bouwt een auteur spanning op, hoe krijgen de personages gestalte. Ook aan de relatie tussen literatuur en werkelijkheid wordt aandacht besteed.

De verhalen zijn zo gekozen dat er rekening wordt gehouden met lezers met een beperkte woordenschat, wat betekent dat er zoveel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij de 5000 meest frequente

Nederlandse woorden. Bij elk verhaal moet de student ongeveer 30 woorden opzoeken. Met deze woorden worden vervolgens nog afzonderlijke oefeningen gemaakt.

In deze sessie zal ik van 14:00 – 15:15 een 'hoorcollege' geven over de opzet van dit onderwijs, en van 15:30-17:00 een 'werkcollege' over één verhaal.

15.15 – 15.30 u:

pauze

15.30 – 17.00 u:

Vervolg **Literatuur en woordenschat**

v.a. 17.00 u:

Stadswandeling door het oude centrum van Amsterdam
onder leiding van Joke Olie, Universiteit van Amsterdam

Dinsdag 1 september 2009

9.30 – 11.00 u:

De misdaadroman in het taal- en literatuuronderwijs
(René Appel, schrijver)

In deze lezing zal ik eerst ingaan op verschillen tussen literaire en misdaadromans. Is er sprake van twee verschillende 'genres' of kunnen we die verschillen ook anders interpreteren? Dan komen de functies van lezen in het vreemde talenonderwijs aan de orde, in dit geval het onderwijs Nederlands als Vreemde Taal. Daarbij zal ik nader ingaan op de mogelijke rol van spannende verhalen in het algemeen en van misdaadromans in het bijzonder. De beperkingen of problemen van dergelijke literatuur in het kader van het leesonderwijs komen ook aan de orde, uitmondend in de vraag: wat kunnen we NVT-studenten beter te lezen geven, Kader Abdolah of René Appel, Willem Brakman of Appie Baantjer?

11.00 – 11.30 u:

pauze

11.30 – 12.45 u:

De canon van Amsterdam

(Joke Olie, Instituut voor Nederlands als tweede taal, Universiteit van Amsterdam).

Deze workshop staat in het teken van de geschiedenis van Amsterdam.

Eerst wil ik de deelnemers kennis laten maken met de Canon van Amsterdam en de mogelijkheden verkennen om die Canon te gebruiken in de taalles. We bekijken de site waarop vijftig filmpjes te zien zijn en ook zal ik een DVD uitdelen met daarop de fragmenten die in de workshop gebruikt worden. Ik demonstreer enkele lesideeën rond de Canon van Amsterdam en we gaan ook aan de slag met het selecteren en didactiseren van filmpjes.

Aan de orde komen in elk geval de volgende onderwerpen: Het Mirakel van Amsterdam, Het Paleis op de Dam, Felix Meritis, Het Trippenhuys, schilder en fotograaf G.H.Breitner, schrijver Theo Thijssen en Amsterdam in de jaren zestig met de Provo's. Aansluitend zullen we een bezoek brengen aan het Amsterdams Historisch Museum, waar ik een rondleiding zal geven.

12.45 – 13.45 u:

lunchpauze

13.45 – 15.00 u:

Vervolg **De canon van Amsterdam**

15.15 – 17.00 u:

Excursie naar het Historisch Museum

Woensdag 2 september 2009

9.30 – 11.00 u:

Literaire lessen in het taalverwervingsonderwijs
(Nicky Heijne, Universiteit van Amsterdam)

In deze workshop onderzoeken we hoe we authentieke literaire teksten (onder andere uit de vijftig vensters van de Canon) kunnen gebruiken in het taalverwervingsonderwijs. Welke teksten zijn geschikt? En hoe bepaal je of de student inderdaad al toe is aan het desbetreffende boek of verhaal? Om docenten een houvast te geven bij het bepalen van de moeilijkheidsgraad van teksten, is op het Steunpunt NVT *De Leeswijzer* ontwikkeld. *De Leeswijzer* is een instrument waarmee op een eenvoudige, snelle en betrouwbare manier vastgesteld kan worden op welk taalbeheersingsniveau de tekst gebruikt kan worden. De deelnemers maken kennis met het instrument en passen het toe op een aantal literaire teksten. Aan de hand van deze teksten, ondersteunend beeldmateriaal, en praktische didactische aanwijzingen ontwikkelen de deelnemers zelf een les.

11.00 – 11.30 u:

pauze

11.30 – 12.45 u:

Vervolg **Literaire lessen in het taalverwervingsonderwijs**

12.45 – 13.45 u:

lunchpauze

13.45 – 15.15 u:

Alice: muziek

15.15 – 15.45 u:

pauze

15.45 – 17.00 u:

Try out Peter Schoenaerts

Het is dit jaar precies 400 jaar geleden dat het VOC-schip De Halve Maen, met aan het roer kapitein Henry Hudson, het anker liet zakken voor de kust van Manhattan. Op diezelfde plek bevindt zich nu de belangrijkste metropool van de wereld: toen heette die nog Nieuw Amsterdam, nu New York.

Naar aanleiding van de feestelijkheden die dit jaar in New York en in Nederland plaatsvinden, maakt Peter Schoenaerts een interactieve presentatie waarin de geschiedenis van het Nederlands, de invloed van het Nederlands op het Engels (en andersom) en een aantal cultuurverschillen tussen Nederland/Vlaanderen en de Verenigde Staten aan bod komen.

Op 10 september 2009 zal Peter op vraag van de Nederlandse Taalunie deze presentatie brengen in Columbia University in New York. Wij zullen de eersten zijn die de presentatie meemaken, want Peter zal speciaal voor ons zijn (Engelstalig) materiaal een eerste keer brengen, als repetitie.

09.30 – 11.00 u

Poëzie in de NVT-klas

(Freek Bakker, Instituut voor Nederlands als tweede taal, Universiteit van Amsterdam)

Intuïtief geloof ik erg in het subjectieve concept van *mooie taal*, waarmee ik goedgeschreven Nederlandse teksten bedoel die voor cursisten in de NT2-klas op ieder niveau als voorbeelden kunnen dienen bij de productie van geschreven taal; niet om die teksten te kopiëren, maar als stimulans om teksten te schrijven die niet alleen grammaticaal correct zijn, maar ook mooie, verrassende zinnen bevat. Dat verhoogt het plezier van de cursisten bij het leren van de taal, en daarmee hun motivatie en resultaten.

Poëzie is hierbij een ideaal hulpmiddel. Allereerst omdat enorm veel materiaal voor handen is. In Nederland en Vlaanderen bestaat een bloeiende dichtelijke productie, die zo rijk is dat voor ieder cursusniveau geschikte gedichten te vinden zijn.

Waarom gedichten en geen proza? Gedichten hebben nu eenmaal het grote voordeel dat ze meestal niet zo lang zijn, hoewel dat tegelijk ook een nadeel kan zijn, omdat de "informatiedichtheid" van de tekst groot is. Gedichten zijn verder lang niet altijd synoniem met moeilijk, maar ze kunnen heel dicht bij de wereld van iedere dag staan.

In de workshop zal ik voor drie niveau's (*absolute beginners, intermediate en advanced*) voorbeelden aandragen van gedichten die gebruikt kunnen worden in de NVT-klas. Voor enkele gedichten bespreken we vervolgens enkele opdrachten. Die opdrachten kunnen spreekopdrachten zijn, maar ook opdrachten waarbij de cursist in de NVT-klas wordt gevraagd zelf een soortgelijk gedicht te schrijven.

11.00 – 11.30 u:

pauze

11.30 – 12.45 u:

Interactief lesgeven en taalspelletjes

(Annemie Decavele & Helga Van Loo, Instituut voor Levende Talen, Katholieke Universiteit Leuven)

Onder interactief lesgeven verstaan we enerzijds de interactie tussen docent en student, en anderzijds de interactie tussen studenten onderling. Daarvoor proberen we in deze workshop een waaier aan instrumenten uit om die interactie zo effectief en speel mogelijk op gang te brengen. Dat kan gaan van praktische tips voor de organisatie in de klas tot originele manieren om je studenten aan het spreken te krijgen.

12.45 – 13.45 u:

lunchpauze

13.45 – 15.15 u:

Vervolg **Interactief lesgeven en taalspelletjes**

15.15 – 15.45 u::

pauze

15.45 – 17.00 u:

Vervolg **Interactief lesgeven en taalspelletjes**

Vrijdag 4 september 2009

9.30 – 11.00 u:

De stad in de zeventiende-eeuwse Nederlanden

(Ludo Beheydt, Université catholique de Louvain)

In de zeventiende eeuw treedt er een versnelde verstedelijking op in Noord Nederland. Amsterdam neemt de leiding over van Antwerpen. Een rijke regentenelite waartoe ook heel wat geïmmigreerde zuiderlingen behoren krijgt de leiding over de grote steden. Amsterdam, Delft, Den Haag en Leiden groeien zeer snel uit tot echte urbane kernen, mede dankzij de ingeweken Vlamingen. De godsdienst speelt een belangrijke rol in deze nogal autonome ministaatjes waar de koophandel bloeit en de eigen culturele identiteit vorm krijgt. Constantijn Huygens typeert het Amsterdam van zijn dagen als: "Averechte Masten-woud, Wonder-weelde van ons dagen, Veen vol stenen, sack vol goud": Dit rijke Amsterdam kan zich een gunstig mecenaat veroorloven: schilderkunst en literatuur bloeien weelderig en bieden een levendig beeld van een wordende stedelijke natie. Aan de hand van een schilderkunstig verslag en een aan de literatuur ontleend beeld zal de stad van weleer worden opgeroepen in zijn dagelijkse handel en wandel. Met de participatie van de deelnemers kan het verleden weer levend worden.

11.00 – 11.30 u:

pauze

11.30 – 12.45 u:

'Best practices'

12.45 – 13.45 u:

lunchpauze

13.45 – 15.15 u:

'Best practices'

15.15 – 15.45 u:

pauze

15.45 – 16.30 u:

Afsluiting / Evaluatie

(Alice van Kalsbeek, Universiteit van Amsterdam / M. Rispens, Nederlandse Taalunie)

De cursus wordt geëvalueerd en de certificaten worden uitgereikt.

20.00 – 22.00 u:

Gemeenschappelijk slotdiner

DE DOCENTEN

René Appel (1945) studeerde Nederlands en Algemene Taalwetenschap. In 1984 promoveerde hij op een proefschrift over de tweede taalverwerving van Turkse en Marokkaanse kinderen in Nederland. Van 1994 tot 2003 was hij bijzonder hoogleraar Nederlands als tweede taal aan de Universiteit van Amsterdam, waar hij ook directeur was van het Steunpunt Nederlands als Vreemde Taal. Daarnaast schreef hij fictie binnen het genre van de 'psychologische thriller'. In 1987 verscheen zijn eerste boek, *Handicap*. Inmiddels zijn van zijn hand twintig thrillers, drie verhalenbundels en twee kinderboeken gepubliceerd. Zijn laatste misdaadroman is *Weerzin* (2008). In mei 2009 verscheen een kleine bundel met korte verhalen, *Hittegolf*. Bovendien schreef hij *Spanning in verhalen* (2007) over de manier waarop literaire en misdaadauteurs spanning creëren in de verhalen die ze vertellen. r.appel@planet.nl

Freek Bakker is sinds 2000 werkzaam bij het Instituut voor Nederlands als Tweede Taal (INTT), verbonden aan de Universiteit van Amsterdam, geeft les op alle niveau's, van Absolute Beginners tot en met Advanced. Hij participeert verder in groepen docenten die nieuw materiaal ontwikkelen. Daarnaast geeft hij colleges taalverwerving Frans, aan dezelfde universiteit

Ludo Beheydt voltooide, na kandidaturen Germaanse filologie aan de K.U.L. Afdeling Kortrijk, zijn licenties in Leuven waar hij afstudeerde op een verhandeling in de Nederlandse taalkunde. Na een korte loopbaan als assistent Engelse taalkunde en later Nederlandse taalkunde promoveerde hij tot Doctor in de Wijsbegeerte en de letteren aan de K.U.Leuven met een proefschrift over het taalgebruik van jonge moeders tegen hun taalverwervende kinderen. Later werd hij wetenschappelijk medewerker aan de Université catholique de Louvain, waar hij vervolgens hoogleraar Nederlandse taalkunde en Nederlandse cultuur werd. Op dit ogenblik is hij voltijds gewoon hoogleraar Nederlandse taalkunde en Nederlandse civilisatie aan deze universiteit. Hij is ook bijzonder hoogleraar geweest aan de Universiteit van Amsterdam voor Cultuur der Nederlanden en is op dit ogenblik nog bijzonder hoogleraar Cultuur der Nederlanden aan de Universiteit van Leiden. In 2005 werd hij onderscheiden als Europees Eresenator voor zijn bijdrage aan de Europese cultuur. Recent publiceert Ludo Beheydt vooral over cultuur en maatschappij van de Nederlanden, kunst en culturele identiteit en taal en culturele identiteit. Hij heeft een groot kunstboek geschreven over de taal, de kunst en de cultuur der Nederlanden onder de titel *Eén en toch apart, kunst en cultuur van de Nederlanden* (uitgeverij Davidsfonds: Leuven).

ludovic.beheydt@uclouvain.be

Annemie Decavele is licentiate germaanse talen (Katholieke Universiteit Leuven) met een bijkomende opleiding 'Nederlands aan anderstaligen' (Universiteit van Antwerpen). Door een aanvullende studie antropologie spitst ze haar aandacht in de didactiek nu meer en meer toe op interculturele communicatie. Haar passie voor theater leidde tot toneelopleidingen bij onder andere 'Open Living' die haar stimuleren drama en poëzie in de lespraktijk te implementeren. Sinds 1998 is Annemie docente aan het Instituut voor Levende Talen van de Katholieke Universiteit Leuven. Daarnaast geeft ze regelmatig bijscholing aan NT2- en NVT-docenten op vraag van instituten in Vlaanderen en de Nederlandse Taalunie. Sinds 2007 doet ze dat ook in de nieuwe formatie 'De Scholingswinkel', samen met collega's Alice van Kalsbeek, Nicky Heijne en Helga Van Loo. Poëzie, drama, interculturaliteit, presentatietechnieken, dynamische werkvormen en taalspelletjes zijn de hoofdaccenten in de workshops. annemie.decavele@ilt.kuleuven.be

Nicky Heijne studeerde Nederlandse Taal en Letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Zij werkt al geruime tijd als docent en projectmedewerker bij het Instituut voor Nederlands als Tweede Taal van de Universiteit van Amsterdam. Daarnaast is zij zo nu en dan als projectmedewerker betrokken bij het Steunpunt Nederlands als Vreemde Taal. Naast Nt2 lessen aan aspirant-studenten en uitwisselingsstudenten van de Universiteit van Amsterdam, verzorgt zij regelmatig docententrainingen en ontwikkelt zij nieuw lesmateriaal. Zij is o.a. mede-auteur van de nieuwe taakgerichte leergang *Code 1* en *Code 2* en van *@net*, videolesen ten behoeve van het onderwijs Nederlands als Vreemde Taal. n.c.heijne@uva.nl

Alice van Kalsbeek was van 1983-1998 werkzaam aan de Afdeling Nederlands als tweede taal van de Vrije Universiteit te Amsterdam, waar zij zich bezighield met onderwijs, nascholing en leermiddelenontwikkeling (onder andere *Code Nederlands. Basis cursus Nederlands voor anderstaligen*, 1990, 1996). Verder deed ze onderzoek naar de praktijk van het NT2-onderwijs (*Kijk op de klas*, Huizinga & Van Kalsbeek 1996).

Van 1998-2008 werkte ze als projectmanager bij het Steunpunt Nederlands als vreemde taal aan de Universiteit van Amsterdam. Haar speciale belangstelling gaat uit naar de relatie tussen taal en cultuur (Cultuur in taal, Van Baalen, Beheydt & Van Kalsbeek 2003), een onderwerp waar ze zich sinds haar verblijf in Zambia (1979-1982) mee bezig houdt. Verder publiceert ze op het gebied van de didactiek van het vreemdetalenonderwijs. Ze geeft workshops en trainingen over allerlei onderwerpen aan docenten Nederlands als vreemde taal. A.A.M.vanKalsbeek@uva.nl

Helga Van Loo studeerde in 1995 af als licentiaat germaanse talen aan de Katholieke Universiteit Leuven en volgde daarna een bijkomende opleiding NT2-didactiek aan de Universiteit van Antwerpen. Sinds dertien jaar werkt ze aan het Instituut voor Levende Talen van de KU Leuven. Buiten de klas kreeg ze de kans om nieuw lesmateriaal voor NT2 en NVT te ontwikkelen. Zo publiceerde ze in 2003 bij uitgeverij Acco samen met collega Peter Schoenaerts de leergang *Niet Vanzelfsprekend*. In 2004 bracht ze bij uitgeverij Boom *Anders nog iets* op de markt, een oefenboek bij liedjes die muzikant Janjaap de Vries speciaal voor NT2- en NVT-leerders schreef. In 2008 verscheen *Thematische woordenlijst voor anderstaligen* bij uitgeverij Intertaal waarvan Helga ook co-auteur is. Als lid van 'De Scholingswinkel' geeft ze samen met collega's Alice van Kalsbeek, Nicky Heijne en Annemie Decavele, regelmatig bijscholing en workshops aan NT2- en NVT-docenten in opdracht van scholen in Vlaanderen of voor de Nederlandse Taalunie in Antwerpen, Amsterdam, Jakarta en Minneapolis. Deze workshops gaan onder andere over muziek, poëzie, lees- en luistervaardigheid, spreekvaardigheid, interactieve werkvormen en spelletjes in de taalklas. helga.vanloo@ilt.kuleuven.be

Joke Olie is in 1982 afgestudeerd in Nederlandse Taal en Letterkunde. Tijdens haar studie is ze begonnen met lesgeven en dat doet ze tot op heden met enorm veel plezier. Ze heeft meer dan dertig jaar moedertaalonderwijs, lessen NT2 en geschiedenis gegeven aan diverse scholen en instituten en sinds 2001 is ze verbonden aan het Instituut voor Nederlands als Tweede Taal (INTT) van de Universiteit van Amsterdam. Sinds 2007 is ze daarnaast werkzaam als vakdidacticus Nederlands bij het Instituut voor de Leraren Opleiding (ILO) van de UvA.

NT2-lessen probeert ze vaak te integreren met geschiedenis, kunst en cultuur. Ze heeft ervaren dat cursisten die de Nederlandse taal willen leren, ook veel belangstelling hebben voor culturele aspecten van Nederland. Al meer dan vijftien jaar onderneemt ze met vrijwel elke groep waaraan ze lesgeeft, een excursie naar het Rijksmuseum, het Amsterdams Historisch Museum of het Van Gogh Museum en ook heeft ze veel (multimediaal) lesmateriaal ontwikkeld rond culturele thema's.

j.f.olie@uva.nl

Olf Praamstra is voorzitter van de opleiding Dutch Studies en bijzonder hoogleraar 'Nederlandse literatuur in contact met andere culturen' aan de Universiteit Leiden. Hij schreef *Een feministe in de tropen, de Indische jaren van Mina Kruseman* (2003), *Busken Huet, een biografie* (2007) en stelde samen met Eep Francken een bloemlezing samen uit de Zuid-Afrikaanse Nederlandse literatuur, *Heerengracht, Zuid-Afrika* (2008). Van 1994 tot 2007 heeft hij gastdocentschappen vervuld aan onder andere de Kossuth Lajos Universiteit Debrecen in Hongarije, de Universiteit van Stellenbosch in Zuid-Afrika, de Universitas Indonesia in Jakarta en de Universiteit van Nagasaki in Japan. O.F.Praamstra@hum.leidenuniv.nl

Peter Schoenaerts studeerde Taal- en Letterkunde (Nederlands en Engels) aan de K.U.Leuven, en volgde een drama-opleiding aan de American Academy of Dramatic Arts in de Verenigde Staten (New York). Hij is als docent NT2 verbonden aan het Instituut voor Levende Talen in Leuven, en werkte mee aan verscheidene Nederlandse taalmethodes en publicaties (o.a. *Vanzelfsprekend*, *Go Dutch!*, *Thematische Woordenschat voor Anderstaligen*, *Het Grote Puzzel- en Doeboek voor Anderstaligen*). Van 2005 tot en met 2008

was Peter Schoenaerts lesgever aan een van de grootste buitenlandse Nederlandse Taal- en Cultuurscholen: 't Klokhuis (in New Jersey en New York). In 2001 was Peter Schoenaerts een van de oprichters van het toneelgezelschap Fast Forward, dat educatief taaltheater maakt voor anderstalige studenten Nederlands. Het kleine gezelschap bracht de voorbije jaren voorstellingen in België, Nederland, Indonesië en de Verenigde Staten. Ze werden voor hun toneelstuk 'Meer is altijd beter' genomineerd door de Vlaamse Gemeenschap als 'Beste Innovatieve Educatieve Project 2002'. In 2006 werden ze in Nederland bekroond met de Marga Klompéprijs voor hun integratiebevorderend werk. peterschoenaerts@hotmail.com